

potrebnega in kvarnega balasta. Število naročnikov ni v nikakem razmerju s številom listov, in odtod izvirajo večne tožbe urednikov o „slabem odzivu in o malomarnosti občinstva“. Sploh trpi književnost vsled nezdrave hiperprodukcije. Vsakdo hoče biti „umni radenik“, vse se „odaje na nauke“, in odtod izvira preobilna literarna produkcija, kateri pa nedostaja prave umstvene globokosti. Jasno je, da postaja pri tem antagonizem med listi jako oster in se kaže tudi na nevesel način v pisanju „duhovitih ocen“. Slednjič svetuje Nedeljković, naj se snide „literarni kongres“, ki naj odpravi te nedostatke.

Češki ilustratorji. Največji češki ilustrirani list je „Zlatá Praha“. Poleg nje je prej izhajal „Světovzor“, a oba lista sta se združila. Sicer je še več drugih ilustriranih čeških listov. Omenjamo izmed njih samo „Volné směry“, kateri zastopajo secesionistiško smer. Zdaj pa so češki umetniki ustanovili nov list „Dílo“, kateri bodi namenjen izključno samo češki umetnosti. V svojem oklicu pravijo, da doslej Čehi še niso imeli lista, kateri bi bil v vsej opremi popolnoma češko-naroden. „Jednota výtvarných umělců“ v Pragi hoče „češki umetnosti“ priboriti priznanje ne le doma, ampak tudi v inozemstvu.

Češki matematiki in fiziki izdajajo že XXXII. leto svoj „Časopis pro pěstování matematiky a fyziky“, katerega urejuje prof. Augustin Pánek. Poleg mnogih strokovnih znanstvenih razprav nas zanima v zadnji knjigi spis „K dějinám matematiky v Čechách“. Ladislav Peprný poroča o dveh staročeških knjigah, kateri se že bavita z matematiko: Paroubkov „Vejtah světa“ iz l. 1765. popisuje vesoljstvo in računa astronomske in zemljepisne daljave, Červenkov „V sěz v ěd“ iz l. 1697 pa tudi popisuje razne količine, a še nima znanstvene vrednosti. — „Jednota českých matematiků“ razpisuje tudi teme k razpravam in deli nagrade najboljšim spisom.

Čeških časnikov je letos izhajalo 690. V Pragi jih je bilo okoli 300, v Ameriki do 70.

Iz stare zgodovine. O bizantskem cesarju Julianu prinašajo obširen kritičen spis „Listy filologické.“

Gebauerjev „Slovník staročeský“, katerega izdaja zdaj češka znanstvena akademija skupaj s češkim grafiškim društvom „Unie“, je preizkusil profesor dr. Pastrnek tako, da je za en del prestudiral za Gebauerjem vse vire in poiskal vse besede ter zabeležil tiste, ki jih slovar ni imel. Pregrešil je vsega skupaj le 204 besede. Pastrnek sklepa iz tega, da je Gebauerjev „Slovník staročeský“ v vsakem oziru izborna in monumentalno delo, s katerim se Čehi lahko ponašajo pred vsem znanstvenim svetom.

Dr. Jan Malý, slovaški duhovnik in rodoljub, je umrl 19. oktobra prošlega leta. Deloval je največ s poljudnimi spisi v raznih listih in izdajal „Zabavnopoučnu bibliotéku slovensku.“

Lužiško-srbski pregovori. Dr. Ernest Muka je izdal lužiško-srbske narodne pregovore z naslovom: „Přisłowa a přisłowne hrónčka a wusłowa Hornjo-lužiskih Serbow“. „Slavjanskij Věk“ je izmed njih nabral nekatere značilnejše, katere tu podajemo: „Serb ma runje tak mozhow kaž Němc“ (Lužiški Srb ima ravno toliko možgan kakor Nemeč), „Serbski pan abo němski, to je všo jedyn čert“ (Gospodski človek, bodi Srb ali Nemeč, je vse en vrag), „Serbski dom ma hostlive blido“ (Srbska hiša ima gostoljubno skledo), „Wšo jene je dawkam, hač do Prahy abo do Drjaždžan dyrbja“ (Vseeno je davkom, ali gredo v Prago ali v Draždane), „Stare časy su tež čežke kwakle mēle“ (Tudi stari časi so imeli težka bremena).

Lužiško-srbskih vseučiliščnikov je vseh skupaj kakih 30 do 40. Združeno se izobrazujejo v materinskem jeziku, da bi rešili tudi lužiško-srbsko narodnost, to v nemški državi skoro vtopljeno slovansko betev.

Stachiewiczzeve ilustracije k romanu „Quo vadis?“ zbuja veliko pozornost v umetniškem svetu. Sienkiewicz je v tem romanu naslikal poganški in krščanski Rim s pretresljivo istinitostjo. Propalost poganstva, krutost preganjavcev, svetost mučeništva — vse to je popisal slavni pisatelj tako živo in duhovito, da je njegova povest zaslovela po vsem svetu kot eno prvih beletrističnih del vseh časov. Rojak Sienkiewicz, slikar Peter Stachiewicz, je ilustriral najmarkantnejše prizore iz te povesti ter je svoje slike razstavil v Varšavi, v Krakovu in potem na Dunaju. Tu je bilo prisiljeno tudi nemško časopisje, katero tako rado prezira slovanske umetnike, da izreče svojo kritiko. In uspeh je bil popoln: tudi najbolj nasprotni listi so morali priznati visoko umetniško vrednost razstavljenih slik.

Slika Matejkovo, „Bitka pod Grunwaldom“, je kupilo „Towarzystwo sztuk pięknych“ v Varšavi za 25.000 rubljev. Prvotna cena tega velikanskega umotvora je bila 40.000 rubljev. Omenjeno vsoto za nakup so zložili prijatelji slikarstva.

Narodna pesem v mestih. To se zdi kakor nemogoče. Saj ko mislimo na narodno pesem, si predstavljamo zelene loge in dehteče travnike, na katerih zveni pesem preprostega naroda. Še če poslušamo v koncertni dvorani umetno prirejeno narodno pesem, se nam zdi, kot bi videli mesto istinite cvetlice samo njeno umetno pobarvano podobo. In vendar nastajajo tudi v mestih, ki broje po mnogo tisoč ljudi, narodne pesmi, vsekako bolj v predmestjih kakor pa v sredi modernega življenja, med zvonjenjem tramvajev in v svitu električnih luči. Te pesmi pa nimajo one poetične naivnosti, katera krasi pravo narodno pesem. Večinoma so politične, satirične in zbadljive. Pariz ima mnogo političnih narodnih pesmi, katere so se rodile na bulvardih. V poljskem časopisu „Ludu“ razmotriva Al. Janowski